

Sygn. akt II UK 47/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku W. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o dalsze prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 listopada 2014 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 3 października 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 października 2013 r., Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy W. C. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 23 stycznia 2013 r. w sprawie przeciwko Zakładowi

Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi... o dalsze prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

W stanie faktycznym sprawy wnioskodawca (ur. 2 czerwca 1953 r.), bez zawodu, zatrudniony na stanowiskach robotnika transportu, pracownika spedycyjnego oraz mechanika konserwatora, ślusarza - mechanika, ślusarza remontowego, w okresie od dnia 12 marca 2002 r. do dnia 31 maja 2012 r. pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze stwierdzoną niewydolnością żylną podudzi z przebyłym zakrzepowym zapaleniem żył głębokich prawego podudzia oraz dwukrotnej zatorowości płucnej w 2001 i 2004 r. z niewydolnością oddechową. W dniu 22 kwietnia 2012 r. wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie dalszego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Lekarz orzecznik ZUS po przeprowadzeniu badań przedmiotowych i analizie dowodów leczenia orzekł, że aktualny stopień zaawansowania schorzeń nie jest znaczny i nie ogranicza zdolności wnioskodawcy do pracy w stopniu co najmniej częściowym. Komisja Lekarska ZUS stwierdziła, że wnioskodawca jest sprawny ruchowo, w dobrym stanie ogólnym bez cech klinicznych niewydolności krążeniowo oddechowej i podtrzymała orzeczenie Lekarza orzecznika. Wobec powyższego organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 18 czerwca 2012 r. odmówił wnioskodawcy dalszego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji. Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych: internisty - kardiologa, neurologa i chirurga ortopedy i ustalił, że aktualnie wnioskodawca nie jest nadal od dnia 1 czerwca 2012 r. co najmniej częściowo niezdolny do pracy. Przedstawiając obszernie dotychczasowe leczenie wnioskodawcy, Sąd ten stwierdził, że w ustalonym stanie faktycznym, brak podstaw do uwzględnienia odwołania wnioskodawcy od decyzji organu rentowego, wskazując że subiektywna ocena wnioskodawcy sprowadzająca się do stwierdzenia, iż „opinia jest krzywdząca”, nie podważa oceny biegłych, którzy opierając się na aktualnych wynikach badań diagnostycznych wskazali, że wnioskodawca nie jest co najmniej częściowo niezdolny do pracy.

Na skutek apelacji wnioskodawcy, Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe o opinię biegłego pulmonologa celem ustalenia, czy wnioskodawca po

dniu 31 maja 2012 r., nadal był niezdolny do pracy, a jeżeli tak, to w jakim stopniu i w jakim okresie. W opinii z dnia 2 sierpnia 2013 r. biegły pulmonolog stwierdził, że wnioskodawca w zakresie schorzeń układu oddechowego nie jest choćby częściowo niezdolny do pracy od dnia 1 czerwca 2012 r.

Sąd drugiej instancji, dzieląc tę opinię, wskazał, że zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm., dalej ustawa o emeryturach i rentach z FUS) niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Natomiast całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (ust. 2), a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (ust. 3). Przesłanek tych wnioskodawca nie spełnił, stąd brak podstaw do przyznania dochodzonego świadczenia.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości, pełnomocnik wnioskodawcy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że „ocena niezdolności do pracy powinna być dokonana wyłącznie w oparciu o stopień naruszenia sprawności organizmu wnioskodawcy, z pominięciem dotychczasowego okresu niezdolności do pracy, (...) oraz bez uwzględnienia celowości przekwalifikowania w przypadku wnioskodawcy, jego wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych”, oraz naruszenie przepisów postępowania – art. 285 § 1 w związku z art. 278 § 1 i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, oraz art. 382 k.p.c. poprzez niezupełnienie postępowania dowodowego o opinie biegłego z zakresu kardiologii, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej (jej podstaw) i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania (bądź jeżeli taki zarzut okaże się niezasadny). Na wstępie należy wskazać, że brak podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia przez zaskarżony wyrok przepisów postępowania – art. 285 § 1 w związku z art. 278 § 1 i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów. Przede wszystkim zarzut ten nie został prawidłowo skonstruowany, skoro zarzuca jedynie naruszenie art. 285 § 1 w związku z art. 278 § 1 (zgodnie z którymi opinia biegłego powinna zawierać uzasadnienie, a przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, zaś w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii) bez powiązania go z art. 391 § 1 k.p.c. Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przepisy te mogą być podstawą skargi kasacyjnej tylko w wyjątkowych wypadkach, a mianowicie, gdy wykazane zostanie, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności nie mające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogłaby mieć wpływ na wynik sprawy, bądź gdy sąd odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, wadliwie oceniając, że nie mają one takiego charakteru. Niezależnie od tego, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub ocena dowodów. Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu Najwyższego jako sądu prawa, który rozpoznając skargę kasacyjną w granicach jej podstaw, jest związany z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c.

W tej części więc skarga kasacyjna wnioskodawcy nie została oparta na ustawowej podstawie. Dlatego bez względu na wagę zarzutów podniesionych w

skardze kasacyjnej Sąd Najwyższy nie może w postępowaniu kasacyjnym zająć się wadliwością zastosowania przez sąd drugiej instancji art. 233 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, niepublikowany).

W skardze kasacyjnej zarzucono także naruszenie art. 382 k.p.c. poprzez niezuzupełnienie postępowania dowodowego o opinie biegłego z zakresu kardiologii. Wypada podkreślić, że art. 382 k.p.c. nie stanowi samodzielnej podstawy działania sądu drugiej instancji, gdyż swoją funkcję merytoryczną (rozpoznawczą) sąd ten spełnia - w zależności od potrzeb oraz wniosków stron - stosując (przez odesłanie zawarte w art. 391 k.p.c.) właściwe przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Przepis art. 382 k.p.c. nie nakłada przy tym na sąd drugiej instancji obowiązku przeprowadzenia postępowania dowodowego, lecz sąd ten jest władny samodzielnie dokonać ustaleń faktycznych bez potrzeby uzupełniania materiału dowodowego zebranego przed sądem pierwszej instancji, o ile zachodzą ku temu potrzeby. Uzupełnienie postępowania przed sądem apelacyjnym o dowody, które mimo wniosku strony sąd pierwszej instancji pominął, jest uzasadnione, gdy dotyczą one okoliczności istotnych z punktu widzenia prawa materialnego mającego znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 1999 r., III CKN 254/98 i z dnia 2 marca 2000 r., III CKN 257/00, niepublikowane).

W ocenianej sprawie należy podzielić zarzuty skargi kasacyjnej co do naruszenia art. 382 k.p.c., które kwestionując niepełność ustaleń, co do stanu zdrowia wnioskodawcy i jego ewentualnej całkowitej niezdolności do pracy, zarzucają niewłaściwe (przedwcześnie) zastosowanie prawa materialnego - art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez niezdolną do pracy należy rozumieć osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym w świetle ust. 2 cytowanego przepisu, całkowicie niezdolna do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej

sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 cyt. ustawy). W celu ustalenia istnienia u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy, Sąd pierwszej instancji dopuścił dowody z opinii biegłych sądowych i na ich podstawie ustalił, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Na skutek apelacji wnioskodawcy, Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe o opinię biegłego pulmonologa, który w opinii z dnia 2 sierpnia 2013 r. stwierdził co prawda, że wnioskodawca w zakresie schorzeń układu oddechowego nie jest choćby częściowo niezdolny do pracy od dnia 1 czerwca 2012 r., zwracając jednak uwagę na potrzebę uzupełnienia materiału dowodowego o opinię specjalisty kardiologa.

W ocenie Sądu Najwyższego, ustalenie, co do stopnia niezdolności do pracy wnioskodawcy, na tym etapie postępowania i w oparciu o dotąd przeprowadzone dowody, nie może być uznane za miarodajne. Trzeba ponownie zwrócić uwagę, że biegły pulmonolog, co prawda uznał, że „rozpoznanie następstw przebytej zatorowości płucnej upośledzającej czynność płuc oraz następstw po przebytej przepuklinie rozworu przełykowego (...) nie daje podstaw do uznania wnioskodawcy za choćby częściowo niezdolnego do pracy od 1 czerwca 2012 r.”, to jednak zawarł w opinii wniosek, że „wskazane jest badanie przez biegłego kardiologa”. Dowód ten nie został jednak przeprowadzony co czyni przedwczesnym ustalenie o braku podstaw do uznania braku całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawcy.

Gdy więc Sąd Apelacyjny w rozpoznawanej sprawie - dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz wyprowadzając stąd wnioski - nie wyjaśnił wszystkich okoliczności sprawy, pomimo, że mogły mieć one istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie, należało orzec jak w sentencji, stosownie do art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.